

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної, філологічної та економічної освіти
Кафедра германської та слов'янської філології

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА (XVII – XVIII ст.)

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.02 Мова та зарубіжна література (англійська)
за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література
(англійська, німецька))»

УДК 378.016:82(100)"16/17"(072)
М54

Розробник:

Ледняк Юлія Владленівна – доцент кафедри германської та слов'янської філології, кандидат педагогічних наук, доцент;

Рецензенти:

Тендітна Надія Миколаївна – доцент кафедри української мови і літератури ДДПУ, кандидат філологічних наук, доцент;

Рубан Алла Анатоліївна – доцент кафедри германської та слов'янської філології ДДПУ, кандидат філологічних наук, доцент.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри германської та слов'янської філології 19. 03. 2025 р., протокол № 8.

Затверджено вченою радою Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» 2025 р., протокол №

Ледняк Ю. В.

Методичні вказівки та завдання до курсу «Зарубіжна література (XVII – XVIII ст.): для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.02 Мова та зарубіжна література (англійська) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))». Слов'янськ – Дніпро, 2025. 39 с.

ПЕРЕДМОВА

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.02 Мова та зарубіжна література (англійська) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))», які отримують професійну кваліфікацію «Вчитель англійської, німецької мов та зарубіжної літератури», дисципліна «Зарубіжна література».

У другій частині курсу «Зарубіжна література» розглядається література XVII та XVIII ст. Метою вивчення даної частини курсу є аналіз основних закономірностей розвитку зарубіжної літератури зазначеного періоду, знайомство з творчістю видатних літераторів – П. Корнеля, Ж. Расіна, Мольєра, Д. Дефо, Й. В. Гете тощо, розвиток навичок аналізу літературних творів.

У методичних вказівках представлено матеріал для роботи на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Зарубіжна література (XVII – XVIII ст.)».

До кожного заняття пропонується план, список літератури та різноманітні завдання, зокрема для дискусій та обговорень.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	П. Корнель і Ж. Расін як творці класицистичної трагедії	2	2
2.	Мольєр – великий реформатор комедії	2	-
3.	Творчість П. Кальдерона – вершина літератури бароко. Концепція життя людини в релігійно-філософській драмі «Життя є сон»	2	-
4.	Поезія бароко	2	-
5.	Роман Д. Дефо «Робінзон Крузо» як просвітницький твір	2	-
6.	Творчість Дж. Свіфта. «Мандри Гуллівера» як утілення поглядів автора на людину та суспільство	2	2
7.	Життя і творчість Гете. «Фауст» – вершина творчості письменника	2	-
8.	Творчість П. Бомарше. Трилогія про Фігаро	2	-
Разом		16	4

П. Корнель і Ж. Расін як творці класицистичної трагедії

План

1. Основні особливості творчості П. Корнеля.
2. «Сід»: проблематика, концепція героїчного, специфіка розвитку і вирішення основного конфлікту.
3. Образна система трагедії «Сід».
4. Особливості творчості Ж. Расіна.
5. Трагедія «Федра»: рецепція і трансформація античних традицій.
6. Специфіка образної системи трагедії «Федра».
7. Поетика класицизму у трагедії: урівноваженість форми і напруженість морально-психологічного конфлікту, глибокий психологізм твору, розум і пристрасть у внутрішньому світі героїв, правило трьох єдностей тощо.
8. Трагедії Жана Расіна як нове слово в драматургії французького класицизму

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. С. 59 – 70.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2021. С. 25 – 38.
3. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку XIX сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 250 – 254.
4. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 222 – 226.
5. Корнель П. Сід.
6. Расін Ж. Федра.

Завдання до практичного заняття

1. Простежити втілення концепції героїчного у трагедії «Сід».
2. Показати глибину і трагічність конфлікту між коханням і честю у монолозі Родріго (дія 1, ява 6).
3. Проаналізувати особливості композиції трагедії «Сід».
4. Охарактеризувати специфіку образу інфанти та дона Санчо в «Сіді».
5. Дослідити етапи боротьби із пристрастю до Іполіта, сформульовані Федрою в її монолозі (дія 1, ява 3). Простежити подальший розвиток почуття Федри.
6. Простежити зображення конфлікту обов'язку і пристрасті в діалогах Федри з Іполітом (дія 2, ява 5) і Еноною (дія 3, ява 6).

Завдання для дискусій і обговорень

- ✓ Що об'єднує та відрізняє підхід Корнеля й Расіна до зображення конфлікту обов'язку та почуття в розглянутих творах? Свої думки підкріпіть цитатами з творів.

Тест

1. В якому з творів центральною дійовою особою є персонаж іспанського

- середньовічного епосу, чиїм прототипом був герой реконквісти Родріго Діас де Бівар?
- а) «Баязет» Ж. Расіна;
 - б) «Сід» П. Корнеля;
 - в) «Горацій» П. Корнеля;
 - г) «Гофоля» Ж. Расіна.
2. Основний зміст п'єс Расіна складають
- а) міркування про політичний устрій європейських країн і можливості його зміни;
 - б) злочини людини та її каяття, прощення та покарання людини Богом;
 - в) страждання кохання, душевна боротьба, внутрішні протиріччя психології людини;
 - г) милування красою природи, протиставлення гармонії природи безладу людського життя.
3. Для Расіна головним критерієм високої моральності героїв є порядність і добродієвість, в той час як для Корнеля визначальною є громадянська позиція.
- а) Правильно.
 - б) Неправильно.
4. Як визначив жанр свого «Сіда» П. Корнель?
- а) трагедія;
 - б) історична драма;
 - в) героїко-романтична драма;
 - г) трагікомедія.
5. Основним джерелом сюжету «Сіда» Корнеля є
- а) «Хроніка Сіда» Роберта Сауті;
 - б) п'єса іспанського драматурга Гільєна де Кастро «Юність Сіда»;
 - в) «Хроніка славного лицаря Сіда Руй Дієса Кампеадора» (видана в місті Бургос у 1512 р.);
 - г) твір іспанського героїчного епосу «Пісня про мого Сіда».
6. Академісти не дорікали Корнелєві за те, що в «Сіді»
- а) сюжет взято не з античних, а з іспанських джерел;
 - б) автор прагне правдоподібності;

- в) феодальній анархії (в образі графа Гормаса) автор протиставляє не монархічний принцип (в образі короля), який забезпечує єдність країни, а принцип нації, батьківщини, суспільства (в образі Родріго);
- г) не дотримано правила трьох єдностей.
7. Конфлікт між почуттям і обов'язком, який наказує їй зробити своїм обранцем лише рівного за походженням, переживає
- а) Андромаха – вдова Гектора, любові якої добивається цар Пірр («Андромаха» Ж. Расіна);
- б) Арісія – закохана в Іпполіта афінська царівна, що є бранкою Тесея, батька Іпполіта («Федра» Ж. Расіна);
- в) Хімена – дочка графа Гормаса, яка кохає Родріго, проте вимагає його покарання за вбивство батька («Сід» П. Корнеля);
- г) Уррака – дочка кастильського короля, закохана в Родріго («Сід» П. Корнеля).
8. В основі сюжету трагедії Ж. Расіна «Федра» –
- а) давньогрецький міф про дружину Тесея, яка закохалася в Іпполіта, сина Тесея від амазонки Антіопи;
- б) давньогрецький міф про дружину спартанського царя Менелая, викрадену троянцем Парісом;
- в) середньовічний сюжет про дружину короля Марка, яка кохає лицаря Трістана;
- г) сюжет середньовічного епосу про дружину нідерландського королевича Зігфрида, яка мстить за його вбивство.
9. У трагедії «Федра» Расін переважно фіксує увагу глядача / читача на
- а) пристрасті Федри та її вині;
- б) загальнолюдському в душевних стражданнях та сумнівах головної героїні;
- в) аморальності давньогрецьких міфів;
- г) реальних фактах давньогрецької історії;
10. У передмові до «Федри» Расін зазначає, що додав Іпполітові слабкості, що робить його частково винним перед батьком. Ідеться про
- а) бажання Іпполіта володарювати замість батька;
- б) любов Іпполіта до Арісії, дочки та сестри смертельних ворогів Тезея;

- в) кохання Іпполіта до мачухи (Федри);
- г) марнотратство Іпполіта.

Мольєр – великий реформатор комедії

План

1. Творчість Мольєра, її основні етапи. Акторська діяльність Мольєра.
2. Поетика «високої» комедії як втілення класицистичної природи творчості Мольєра.
3. Історія створення комедії-балету «Міщанин-шляхтич».
4. Сатирико-комедійні типи в комедії «Міщанин-шляхтич».
5. Особливості композиції комедії «Міщанин-шляхтич».
6. Комедія «Тартюф»: проблематика, композиційні особливості.
7. Образна система п'єси «Тартюф».
8. «Високий» комізм драматургії Мольєра: «розважаючи повчати і повчаючи розважати».

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. С. 71 – 80, 176 – 178.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2021. С. 41 – 51.
3. Лімборський І. В. Сміх, що робить людей серйозними (Класицизм XVII ст. і комедія Мольєра «Міщанин-шляхтич»). *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 1996. № 3. С. 11 – 15. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20180917-smih-sho-robit-lyudej-serjoznimi>.
4. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку XIX сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 254 – 261.
5. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 22 – 229.
6. Мольєр Ж.-Б. Міщанин-шляхтич. Тартюф.

Завдання до практичного заняття

1. На які групи діляться персонажі в комедіях Мольєра? Розподіліть за групами персонажів комедій «Тартюф» і «Міщанин-шляхтич».
2. Назвіть фарсові елементи, введені в сюжетну канву комедій «Міщанин-шляхтич» і «Тартюф». Визначте їх ідейно-змістове навантаження.
3. Хто такі резонери? Випишіть із прочитаних творів Мольєра висловлювання «резонерів», які виражають ідейну концепцію автора.
4. Проаналізуйте прочитані комедії Мольєра під кутом зору дотримання в них принципів класицизму.
5. У чому полягає демократичний характер комедій Мольєра? Випишіть цитати, які підтверджують демократичний характер аналізованих комедій.
6. Як вирішуються конфлікти в аналізованих п'єсах?

Тест

1. Справжнє прізвище Мольєра –
 - а) Мольєр;
 - б) Поклен;
 - в) Кокнар;
 - г) Кіно.
2. Після приходської школи майбутній комедіограф навчався в
 - а) Оксфордському університеті;
 - б) Клермонському колежі;
 - в) колежі Гаркун;
 - г) колежі Кокре.
3. «Блискучий театр», який очолив Мольєр, проіснував з
 - а) 1622 по 1673 р.;
 - б) 1664 по 1670 р.;
 - в) 1643 по 1646 р.;
 - г) 1642 по 1643 р.
4. Успіх Мольєра та його трупи в Парижі, після якого трупа отримала пенсію, призначену герцогом Орлеанським, та зал Пті-Бурбон був пов'язаний із постановкою
 - а) трагедії П. Корнеля «Нікомед»;

- б) трагедії Ж. Расіна «Александр Великий»;
 - в) комедії Мольєра «Закоханий лікар»;
 - г) комедії Мольєра «Тартюф, або Облудник».
5. Мольєру належать усі комедії ряду
- а) «Два веронці», «Сон літньої ночі», «Венеційський купець», «Комедія помилок», «Дванадцята ніч, або Як собі хочете», «Приборкання норовливої»;
 - б) «Віндзорські насмішниці», «Смішні манірниці», «Собака на сні», «Мізантроп», «Ярмарок», «Сільська комедія»;
 - в) «Витівки Скапена», «Скупий», «Дон Жуан, або Камінний гість», «Удаваний хворий», «Версальський експромт», «Школа дружин»;
 - г) «Міщанин-шляхтич», «Школа чоловіків», «Мандрагора», «Марні зусилля кохання», «Старий холостяк», «Подвійна гра».
6. Укажіть рису, не властиву «високій комедії» Мольєра.
- а) утілення барокової концепції людського життя як «шляху лиха», уявлень про обмежені можливості і слабкості людини;
 - б) не лише розважальна, але й виховна функція театру;
 - в) чіткий розподіл персонажів на позитивних і негативних;
 - г) антитеза «нерозумної пристрасті» і розуму як основа конфлікту; розум, здоровий глузд як основний критерій оцінки.
7. Гострою сатирою на лицемірне французьке духовенство є комедія
- а) «Дон Жуан»;
 - б) «Тартюф»;
 - в) «Мізантроп»;
 - г) «Скупий».
8. Людовіку XIV не сподобалась поведінка турецьких послів, і він наказав Ж.-Б. Мольєру написати п'єсу, де б висміювались турки. Так з'явилась комедія
- а) «Урок жінкам»;
 - б) «Весілля Фігаро»;
 - в) «Собака на сні»;
 - г) «Міщанин-шляхтич».
9. Як відреагував король на виставу п'єси «Міщанин-шляхтич»?

- а) одразу після першої вистави привітав Мольєра;
 - б) після першої вистави різко розкритикував Мольєра та його комедію;
 - в) після першої вистави промовчав, після другої привітав Мольєра та похвалив гру акторів і сам твір;
 - г) після першої вистави промовчав, після другої різко розкритикував Мольєра та його комедію.
10. Головний герой п'єси «Міщанин-шляхтич» прагне
- а) пошити гарне модне вбрання;
 - б) добре заробити;
 - в) стати аристократом;
 - г) вигідно одружитися.
11. У комедії «Міщанин-шляхтич» людина шляхетного походження, водночас – авантюрист і шахрай, який живе за рахунок довірливого буржуа, та аристократка, прихильність якої цей чоловік прагне завоювати, – це
- а) Ков'ель і Ніколь;
 - б) Дорант і Дорімена;
 - в) Клеонт і Люсіль;
 - г) пан Журден і Ніколь.
12. Що піддає критиці Мольєр у комедії «Тартюф»?
- а) буржуазію;
 - б) релігію;
 - в) монархію;
 - г) людські пороки.
13. Тартюф в однойменній комедії Мольєра є уособленням
- а) скупості;
 - б) лицемірства;
 - в) ненажерства;
 - г) глупоти.
14. Як звати добродушного і довірливого главу сімейства, що потрапив під згубний вплив Тартюфа?
- а) Валер;
 - б) Клеант;
 - в) Оргон;

- г) Даміс.
15. Комедією-балетом є твір Мольєра
- а) «Скупий»;
 - б) «Міщанин-шляхтич»;
 - в) «Мізантроп»;
 - г) «Тартюф»;
 - д) «Дон Жуан».

**Творчість П. Кальдерона – вершина літератури бароко.
Концепція життя людини в релігійно-філософській драмі «Життя
є сон»**

План

1. Періодизація творчості П. Кальдерона і жанрове розмаїття його творів: комедія інтриги, «драма честі», філософсько-релігійна драма, ауто. Вплив Лопе де Вега у ранніх творах Кальдерона.
2. «Життя – це сон» як філософська драма Кальдерона. Метафоричний смисл назви твору. Мотив «життя – сон», проблема свободи волі і фатуму в бароковому художньому баченні. Алегорико-філософське значення драми.
3. Особливості композиції твору. Умовність часу й місця дії. Особливості образної системи драми.
4. Яскраве втілення поетики бароко в п'єсі.
5. Значення творчості Кальдерона для розвитку художньої системи бароко.

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. С. 47 – 51.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2021. С. 13 – 20.
3. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку XIX сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 233 – 236.
4. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури:

Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 199 – 202.

5. Кальдерон де ла Барка П. «Життя є сон».

Завдання до практичного заняття

1. Визначте релігійно-філософські мотиви першого монологу Сехисмундо (хорнада 1, сцена 2), поясніть роль рефрену у тексті.
2. Простежте своєрідність втілення мотиву «життя – сон» (нечіткість, примарність меж між життям і сном) у другому монолозі Сехисмундо (хорнада 2, сцена 19). Простежте вияв специфічних рис іспанського бароко у цьому монолозі: мотиви трагічного розчарування, розгубленості, тяжіння до вишукано-метафоричного «шифрування» дійсності тощо.
3. Розкрийте особливості вирішення Кальдероном проблеми свободи волі і фатуму у третьому монолозі Сехисмундо (хорнада 3, сцена 14).
4. Дайте відповіді на питання:
 - У яких різних статусах впродовж п'єси «Життя є сон» виступють Басиліо, Росаура?
 - Які функції у творі виконує Клотальдо?
 - Які ідеї бароко втілені в образі Кларіна?

Завдання для дискусій і обговорень

- ✓ Як у драмі «Життя є сон» розкривається проблема честі?

Тест

1. Дати життя Кальдерона –
 - а) 1606 – 1684;
 - б) 1584 – 1648;
 - в) 1562 – 1635;
 - г) 1600 – 1681.
2. В університетські роки майбутній драматург вивчав
 - а) живопис та архітектуру;
 - б) латинську, грецьку, італійську мови та музику;
 - в) математику та медицину;
 - г) богослов'я, схоластику, філософію і право.

3. Першу комедію Кальдерон написав, коли йому було ... років.
 - а) 8;
 - б) 19;
 - в) 27;
 - г) 13.
4. Педро Кальдерон де ла Барка ніколи не був
 - а) воїном;
 - б) лікарем;
 - в) придворним драматургом;
 - г) священником.
5. Умовно п'єси Кальдерона можна розділити на такі групи:
 - а) трагедії, комедії, трагікомедії;
 - б) соціально-політичні драми, історичні драми, сатирівські драми;
 - в) комедії «плаща і шпаги», драми честі, морально-філософські драми, ауто-секраменталії;
 - г) комедії характерів, комедії інтриги, міщанські драми.
6. Кальдерон не є автором п'єси
 - а) «Саламейський алькальд»;
 - б) «Стійкий принц»;
 - в) «Валенсіанська вдова»;
 - г) «Дама-невидимка».
7. Події п'єси «Життя є сон» відбуваються в
 - а) Греції;
 - б) Полонії (Польщі);
 - в) Італії;
 - г) Іспанії.
8. Структурна частина (дія) драми «Життя є сон» має назву ..., що в перекладі означає ...
 - а) стасим, «стояча пісня»;
 - б) хорнада, «пісня хору»;
 - в) хорнада, «шлях, пройдений людиною за день»;
 - г) картина, «образ».
9. Місце Сехисмундо на батьківському троні намагався посісти

- а) Клотальдо, наглядач і вихователь Сехісмундо;
 - б) блазень Кларін;
 - в) московський принц Астольфо;
 - г) невідомий солдат.
10. У кінці драми «Життя є сон» Сехісмундо,
- а) творячи добро, отримує перемогу над самим собою, над злим фатумом, що перетворив його життя на тюрму, і стає мудрим та поміркованим правителем;
 - б) вирішивши, що нічого вже не можна змінити, кінчає життя самогубством;
 - в) змінивши свою зовнішність, одружується з Росаурою;
 - г) так і не пробачивши батька, вбиває його та Астольфо.

Поезія бароко

План

1. Бароко як літературний напрям. Основні течії західноєвропейського бароко (культизм, концептизм, метафізична поезія, преціозна література тощо).
2. Барокова поезія в Італії, Іспанії, Англії, Франції, Німеччині (огляд).
3. Творчість Франсіско де Кеведо-і-Вільєгаса та Луїса Гонгори-і-Арготе.
4. Лірика Джона Донна.
5. Творчість М. Опіца.

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII - XVIII століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. С. 59 – 70.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2021. С. 6 – 8, 12 – 13, 62 – 63.
3. Мартинець А. М., Девдюк І. В. Зарубіжна література XVII століття. Хрестоматія перекладів текстів українською мовою. Видання 2-е, доповнене і змінене. Івано-Франківськ: Симфонія Форте, 2015. С. 5 – 13, 48, 160 – 161, 199 – 215.
4. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку XIX сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів

- вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 222 – 231, 241 – 243.
5. Шалагінов Б. Німецька література Х – XVIII ст. Вікно в світ. 1999 № 1. С. 19 – 20.
 6. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 191 – 195, 197 – 199.

Завдання до практичного заняття

1. Підготуйте презентацію «Барокова поезія в Італії, Іспанії, Англії, Франції, Німеччині (огляд)».
2. Дайте визначення термінів «концептизм», «культизм», «метафізична школа».
3. Ознайомтеся за хрестоматією (див. список літератури до заняття) з поезією Луїса де Гонгори та Франціско де Кеведо. Проаналізуйте по одному віршу кожного з авторів.
4. Прочитайте наведені нижче вірші Д. Донна. Визначте в них типові риси метафізичної школи барокової поезії.

* * *

Пішов останній акт моєї драми.
 Остання миля мандрівок моїх,
 Все швидше рух до рубежів сумних,
 До всім навстріч розчахнутої брами.

Ненагла смерть уже не за горами,
 Вона мій дух звільнить з тенет лихих,
 І я Того побачу в снах своїх,
 Перед чиїми трепетав громами.

Коли мій дух нарешті в небо зрине,
 А тіло упокоїться в землі,
 Тоді мене усе лихе покине,
 Те, що штовхало тут на вчинки злі.

Так осяйну здобувши чистоту,
 Забуду я і світ, і марноту.

(Переклад В. Коптілова)

ІЗ «СВЯЩЕННИХ СОНЕТІВ»

XIX

Щоб мучить мене, крайнощі у всім
 Зійшлися; я – клубок із протиріч;
 В душі моїй зустрілись день і ніч;
 Веселий щойно - враз стаю сумним,
 Впадаю в гріх й розкаююсь у нім,
 Любов клянущу й хвалу їй шлю навстріч;
 Вогонь я й лід, жену й тікаю пріч;
 Німий в мольбі, великий у малім.

Я зневажав ще вчора небеса –
 Молюсь сьогодні й Богові лещу,
 А завтра вже від страху затремчу –
 Й набожність потім знов моя згаса.

Коли тремтів від страху я – ті дні
 Спасіння, може, принесуть мені.

(Переклад Віктора Марача)

«Той, по кому подзвін...» (1624)

Роздум 17

Жодна людина не може бути як острів, сама по собі;
 Але завжди є частиною цілого, якщо частину берегу
 Змиває море, Європа меншає,
 Так само якщо вода поглинає
 Маєток твого друга чи твій власний:
 Смерть будь-якої людини зменшує мене,
 Тому що я єдиний із людством,
 А отже, ніколи не запитуй,
 По кому б'ють у дзвони;
 Подзвін по тобі.

5. Познайомтеся за хрестоматією (див. список літератури до заняття) з віршами М. Опіца. Який настрій передано в цих віршах? Як він створюється?

Тест

1. Найяскравішим представником поетичного бароко в літературі Іспанії XVII ст. був
 - а) Луїс де Гонгора-і-Арготе;
 - б) Балтазар Грасіан;
 - в) Хуан Руїс де Аларкон-і-Мендоса;
 - г) Андреас Гріфіус.
2. Французьку преціозну літературу представляють, зокрема, поети
 - а) Ф. Малерб, Т. де Віо, М.-А. Жирар де Сент-Аман, Ж. де Лафонтен;
 - б) В. Вуатюр, А. Годо, Ж. Скюдери, Ж. Ф. Саразен;
 - в) Т. Кер'ю, Дж. Саклінг, Р. Лавлейс, Е. Воллер;
 - г) А. Сілезіус, С. Дах, П. Флемінг, Д. К. фон Лоенштайн.
3. За життя Луїса де Гонгори-і-Арготе було видано ... його книг.
 - а) 3;
 - б) 5;
 - в) 1;
 - г) жодної.
4. Стиль Луїса де Гонгори-і-Арготе називають
 - а) «легким» (поет робив свої твори максимально зрозумілими для читача, порівняння брав зі світу природи);
 - б) «важким» (поет шукав контрасти та протиріччя в самій дійсності, доводив вади життя до карикатури та гротеску, що й відбивалося у складній мові творів);
 - в) «темним» (поет свідомо зашифровував свої поетичні тексти, звертаючись до штучно ускладненого синтаксису, використовуючи безліч неологізмів, перевантажуючи твори складними метафорами і перифразами);
 - г) «прозорим» (мова творів є простою, виразною, чіткою).
5. Засновником концептизму вважається
 - а) Алонсо де Ледесма;
 - б) Джамбаттіста Маріно;

- в) Франсіско Гомес де Кеведо-і-Вільєгас;
г) Венсан Вуатюр.
6. Автором слів «Жодна людина не може бути як острів, сама по собі; Але завжди є частиною цілого...» є
- а) Д. Донн;
б) Д. Мільтон;
в) Д. Маріно;
г) М. Опіц.
7. Засновником «метафізичної школи» вважають
- а) Д. Донна;
б) Е. Марвелла;
в) Р. Крешо;
г) Дж. Герберта.
8. Із концептів Д. Донна найвідомішим є концепт з вірша «Розлука без туги», побудований на уподібненні душ закоханих до
- а) скрипки та смичка;
б) ніжок циркуля;
в) половинок серця;
г) пари голубів.
9. Автором трактатів «Аристарх проти зневаги до німецької мови» та «Книга про німецьку поезію», в яких обстоюються права німецької мови в літературі, доводиться її краса та придатність для вираження складних думок і витончених переживань, є
- а) Мартін Опіц;
б) Андреас Гріфіус;
в) Христіан Гофман фон Гофмансвальдау;
г) Фрідріх фон Логау.
10. У більшості поезій М. Опіца присутній мотив
- а) захоплення гармонією життя;
б) рокованості людської долі, невідворотності смерті;
в) захоплення війною та вбивствами людей;
г) всі відповіді правильні.

Роман Д. Дефо «Робінзон Крузо» як просвітницький твір

План

1. Історія створення роману «Робінзон Крузо».
2. Просвітницькі ідеї в романі.
3. Образ Робінзона: портрет, риси характеру, роздуми, засоби зображення.
4. Образ П'ятниці як втілення «природної людини».
5. Роль картин природи в романі.
6. Особливості оповідної манери Д. Дефо.
7. Жанрова специфіка твору. Поняття «робінзонади».

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. С. 92 – 94, 179 – 181.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2021. С. 79 – 83.
3. Катеринчук О. М. «Робінзон Крузо» як сюжетна модель світової робінзонади. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. № 10. С. 15 – 16. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20230212-robinzon-kruzo-yak-syuzhetna-model-svitovoyi-robinzonadi>.
4. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку XIX сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 270 – 273.
5. Шалата О. «Робінзон Крузо» у світлі біблійної тематики. *Слово і час*. 1997. № 5 – 6. С. 52 – 55. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20171030-robinzon-kruzo-defo-u-svitli-biblijnoyi-tematiki>.
6. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 251 – 254.
7. Дефо Д. Робінзон Крузо.

Завдання до практичного заняття

1. Які просвітницькі ідеї знайшли відображення в романі «Робінзон Крузо»? Свою відповідь підкріпіть цитатами.
2. Простежте етапи розвитку людства, які пройшов Робінзон Крузо на

- безлюдному острові.
3. Робінзон назвав гроші, які знайшов на розбитому кораблі, «непотрібним сміттям», але забрав їх на острів. Як це його характеризує?
 4. Визначте, узявши до уваги статтю О. Шалати «Робінзон Крузо» у світлі біблійної тематики» (див. список літератури до заняття), місце та роль біблійних мотивів у романі Д. Дефо «Робінзон Крузо».
 5. Проаналізуйте специфіку зображення природи в романі «Робінзон Крузо».

Тест

1. В основі сюжету роману Д. Дефо «Робінзон Крузо» –
 - а) епізод давньогрецького циклу міфів про подорож аргонавтів;
 - б) епізод середньовічного лицарського роману;
 - в) реальна історія моряка Александра Селькірка;
 - г) сюжет шахрайського роману XVII ст.
2. Роман Д. Дефо «Робінзон Крузо» написаний від імені
 - а) ченця Адсона з Мелькського монастиря;
 - б) П'ятниці;
 - в) самого героя;
 - г) сина Робінзона Крузо.
3. Головного героя звали Робінзон, бо
 - а) так звали улюбленого письменника його батька;
 - б) саме це ім'я почула його мати уві сні;
 - в) так звали родичів його матері;
 - г) це ім'я дуже подобалося його старшим братам.
4. На думку батька Робінзона, досягти щастя можна
 - а) в гонитві за пригодами;
 - б) посередині між великим багатством і бідністю;
 - в) у злиднях;
 - г) на високих посадах.
5. Після аварії на Ярмутському рейді Робінзон згадує євангельську притчу про
 - а) святого Лазаря;
 - б) блудного сина;
 - в) п'ять хлібів;
 - г) манну небесну.

6. Завдяки вдалому плаванню до берегів Гвінеї Робінзон зробився
 - а) корабельним лікарем;
 - б) відомим географом;
 - в) письменником;
 - г) моряком і купцем.
7. Робінзон продав Ксурі, бо
 - а) цього хотів як капітан, так і сам хлопчик;
 - б) капітан заплатив добру ціну, а Робінзону конче потрібні були гроші;
 - в) хлопець став йому заважати;
 - г) його це змісили зробити під страхом смерті.
8. Робінзон усвідомив, що він потрапив на безлюдний острів, коли
 - а) побачив, що всі його товариші загинули;
 - б) зробив пліт і забрав з корабля інструменти та зброю;
 - в) побачив свій корабель, вцілілий після шторму;
 - г) піднявся на вершину пагорба й побачив, що він на острові, причому ніде не видно ні клаптика обробленої землі.
9. Оберіть дві умови, які Робінзон вважав обов'язковими для свого житла:
 - а) вид на море;
 - б) захист від затоплення;
 - в) здорова місцевість і прісна вода;
 - г) помітне місце для прибулих на острів.
10. Напис «Тут я ступив на берег 30 вересня 1659 року» Робінзон зробив
 - а) у щоденнику;
 - б) на піску;
 - в) на дошці, яку прибав до стовпа;
 - г) на дереві, де ночував у першу ніч.
11. Робінзон почав записувати свої думки, щоб
 - а) залишити їх тим людям, які потраплять у подібне становище;
 - б) висловити все, що його мучило, й тим самим полегшити душу;
 - в) убити час;
 - г) нічого не забути.
12. Робінзон Крузо вів щоденник, поки
 - а) не повернувся додому;

- б) залишався на острові;
 - в) в нього було чорнило;
 - г) він не зустрів П'ятницю.
13. Які рослини випадково посіяв Робінзон?
- а) пшеницю та овес;
 - б) ячмінь і рис;
 - в) ячмінь і жито;
 - г) овес і рис.
14. Як відреагував Робінзон, коли одного разу побачив на піску відбиток босої людської ноги?
- а) ніяк, йому було байдуже;
 - б) дуже здив;
 - в) страшенно налякався;
 - г) немає правильної відповіді.
15. Під впливом міркувань про милосердне небо, провидіння, яке рятує людину у скрутний час і не дає піти шляхом, що веде до загибелі, Робінзон складає собі наступне життєве правило:
- а) не піддаватися на «провокації» внутрішнього голосу й робити так, як вирішив із самого початку;
 - б) кидати жереб, який і вирішить, що треба робити;
 - в) зробити вибір за допомогою теорії вірогідності;
 - г) під час вагань робити так, як підказує внутрішній голос.
16. Коли після 25 років перебування Робінзона Крузо на острові він побачив корабель, який потерпів аварію, то зміг урятувати лише
- а) капітана;
 - б) юнгу;
 - в) кількох пасажирів;
 - г) собаку.
17. Першим словом, якого навчив Робінзон урятованого дикуна після імені, яке дав йому (П'ятниця), було
- а) Робінзон;
 - б) так;
 - в) ні;

- г) господар.
18. Про що зроблене ним для П'ятниці говорить Робінзон: «... тоді серце моє сповнилось невимовною радістю, і я щиро тішився, що мене занесло на острів, який раніше я вважав за найжахливішу для себе кару»:
- а) про те, що навернув тубільця у християнську віру;
 - б) про те, що врятував дикуну життя;
 - в) про те, що навчив дикуна говорити англійською;
 - г) всі відповіді правильні.
19. Робінзон Крузо провів на острові
- а) 30 років, 3 місяці та 5 днів;
 - б) 26 років і 2 дні;
 - в) 28 років, 2 місяці й 19 днів;
 - г) 32 роки, 5 місяців і 24 дні.
20. Хто зрештою мав право на всі землі острова, на якому багато років прожив Робінзон Крузо?
- а) дикуни, які іноді припливали на острів;
 - б) Робінзон Крузо;
 - в) король Англії;
 - г) колоністи, які жили на острові після відплиття Робінзона.

Творчість Дж. Свіфта. «Мандри Гуллівера» як утілення поглядів автора на людину та суспільство

План

1. Життєвий і творчий шлях Свіфта: загальна характеристика.
2. «Мандри Гуллівера»: місце у творчості Свіфта, жанрова специфіка.
3. Роман «Мандри Гуллівера» як розгорнуте сатиричне зображення англійського суспільства XVIII ст.
4. Суспільний ідеал у романі.
5. Образ Гуллівера. Гуллівер і автор.
6. Мова і стиль свіфтівського роману.

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII

- а) Мільдендо;
 - б) Белнібарбі;
 - в) Лаггнегг;
 - г) Лагадо.
10. Глабдабдріб – це
- а) місто велетнів;
 - б) країна розумних коней;
 - в) острів чаклунів;
 - г) поселення божевільних учених.
11. Літаючий острів, на який потрапляє Гуллівер, рухається за допомогою
- а) летючого газу;
 - б) магніту;
 - в) електричного мотора;
 - г) сили думки.
12. Важлива частина придворного етикету Лаггнеггу –
- а) стрибати перед королем на канаті;
 - б) складати гімн королю;
 - в) дарувати монарху коштовні подарунки;
 - г) лизати пилюку у підніжжя трону монарха.
13. Дотепним натяком на принца Уельського, майбутнього короля Георг II, який виказував прихильність до обох партій – і до торі, і до вігів – у романі «Мандри Гуллівера» є
- а) суперечка про те, з якого кінця – тупого чи гострого - слід розбивати яйце;
 - б) стрибки вельмож на канаті в Ліліпутії;
 - в) боротьба між тремексенами (прихильниками високих підборів) та слемексенами (прихильниками низьких підборів);
 - г) наступник трону імператора Ліліпутії, який мав один із підборів вищий за інший, через що трохи шкандибав.
14. Протистояння між Ліліпутією та Блефуску є сатирою на
- а) протистояння двох політичних партій в Англії – торі та вігів;
 - б) боротьбу між католиками та протестантами;
 - в) відносини між Англією та Францією;
 - г) немає правильної відповіді.

15. Концентрований образ природи людини, не облагородженої духовністю, в романі «Мандри Гуллівера» являють собою
- а) струльдбруги;
 - б) єгу;
 - в) велетні;
 - г) ліліпути.

Творчість П. Бомарше. Трилогія про Фігаро

План

1. Середньовічний героїчний епос: загальна характеристика, специфічні риси.
2. Життєвий і творчий шлях П. О. К. де Бомарше: стисла характеристика.
3. Трилогія про Фігаро як художнє досягнення Бомарше. Бомарше і Мольєр.
4. Загальний зміст і проблематика комедій «Севільський цирульник, або Марна обережність» і «Божевільний день, або Одруження Фігаро».
5. Образ Фігаро як утілення французького національного характеру.
6. Образи графа Альмавіви та Розіни у названих комедіях.
7. Образ Сюзанни.
8. Образ доктора Бартоло.
9. Інші образи комедій «Севільський цирульник» та «Одруження Фігаро».
10. Загальна характеристика п'єси «Злочинна мати, або Другий Тартюф».

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. С. 131 – 136, 190 – 192.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2021. С. 123 – 126.
3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. С. 294 – 295.
4. Бомарше П. О. Севільський цирульник: комедії / пер. з фр. Харків: Факт, 2013. 293 с. URL: [https://chtyvo.org.ua/authors/Bomarshe Pier-Ogiusten Karon de/Sevilskyi tsyurulnyk vyd 2013/](https://chtyvo.org.ua/authors/Bomarshe_Pier-Ogiusten_Karon_de/Sevilskyi_tsyurulnyk_vyd_2013/).

Завдання до практичного заняття

1. Охарактеризуйте основні проблеми комедії «Севільський цирульник, або Марна обережність».
2. Якими постають у цій комедії Фігаро, Розіна, граф Альмавіва, доктор Бартоло?
3. Стисло охарактеризуйте інших персонажів комедії. Які функції вони виконують?
4. Визначте коло проблем, піднятих у комедії «Безумний день, або Одруження Фігаро».
5. Якими постають у цьому творі граф Альмавіва, Розіна, Фігаро? Що нового вносить Бомарше в ці образи?
6. Визначте основні риси характеру Сюзанни.
7. Стисло охарактеризуйте інших персонажів комедії «Безумний день, або Одруження Фігаро».
8. Поясніть назву комедії «Злочинна мати, або Другий Тартюф».
9. Які засоби вираження комічного використано у п'єсах «Севільський цирульник, або Марна обережність» та «Безумний день, або Одруження Фігаро»? Наведіть приклади.
10. Що відрізняє твори Бомарше від комедій Мольєра?

Тест

1. Знайдіть хибне твердження.
 - а) Бомарше винайшов педаль для арфи. Займався музикою з дочками короля Людовіка XV і дружив з дофіном, який потім став королем Людовіком XVI;
 - б) Бомарше починав як годинникар і зробив важливе вдосконалення годинникового механізму (винайшов анкерний спуск), що уможливило конструювання наручного годинника;
 - в) Батько Бомарше був годинникарем;
 - г) Бомарше отримав посаду головного наглядача вод і лісів Франції;
 - г) Прізвище Бомарше драматург отримав завдяки шлюбу з багатю жінкою, яка була старшою за нього та померла за рік після весілля.
 - д) Як літератор Бомарше став відомий завдяки публіцистичній праці «Мемуари» («Чотири мемуари для ознайомлення зі справою П'єра Карона

- де Бомарше» (1773 – 1774)), яку написав на основі власного життєвого досвіду.
2. П.-О. Карон де Бомарше є автором усіх творів низки
 - а) «Парадокс про актора», «Батько родини», «Жак Фаталіст та його господар», «Два приятелі з Бурбони»;
 - б) «Ежені де Франваль», «Граф Окстєрн, або наслідки розпусти», «120 днів Содому, або Школа розпусти», «Аделаїда Брауншвейзька, принцеса Саксонська»;
 - в) «Оптимізм», «Двоє друзів, або Ліонський купець», «Севільський цирюльник, або Марна обережність», «Євгенія»;
 - г) «Сюрприз кохання», «Удавана служниця, або Покараний шахрай», «Школа матерів», «Провінціалка».
 3. До трилогії П'єра-Огюстена Карона де Бомарше про заповзятливого та кмітливого слугу Фігаро не входить твір
 - а) «Злочинна мати, або Другий Тартюф»;
 - б) «Севільський цирюльник, або Марна обережність»;
 - в) «Шалений день, або Одруження Фігаро»;
 - г) «Двоє друзів, або Ліонський купець».
 4. Конфлікт у комедії П.-О. Бомарше «Весілля Фігаро» розгортається через
 - а) незгоду Бартоло на шлюб своєї вихованки Розіни з графом Альмавівою;
 - б) кохання Сюзанни, нареченої Фігаро, до графа Альмавіви;
 - в) прагнення графа Альмавіви зробити наречену Фігаро Сюзанну своєю коханкою;
 - г) закоханість Фігаро у дружину графа Альмавіви.
 5. Спираючись на здобутки жанру комедії, Бомарше створює новий її підвид – комедію
 - а) любовно-психологічну;
 - б) сатирико-символічну;
 - в) казково-фантастичну;
 - г) суспільно-політичну.

**Життя і творчість Гете. «Фауст» - вершина творчості
письменника**

План

1. Основні віхи становлення Гете-письменника, періодизація його творчості.
2. Історія створення філософської трагедії «Фауст», переосмислення народної легенди про Фауста, специфіка казково-фантастичного і міфологічного у творі.
3. Особливості жанру та композиції твору: структура, ліризм «Присвяти», ідейно-художнє значення «Прологу в театрі», символіко-філософське значення «Прологу на небі», художня логіка послідовності випробувань героя, неоднозначність фіналу твору.
4. Специфіка образної системи «Фауста». Основні образи твору.
5. «Фауст» як синтез ідейно-художніх здобутків епохи Просвітництва.

Література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. С. 157 – 169.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2021. С. 152 – 156, 158 – 167.
3. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку XIX сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 273 – 277.
4. Шалагінов Б. Німецька література X – XVIII ст. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 52 – 74.
5. Шалагінов Б. Б. «Фауст» Й. В. Гете. Містерія. Міф. Утопія: До проблеми духовної сутності людини в німецькій літературі на рубежі XVIII-XIX ст. Київ, 2002. 280 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/64986a87-3521-4823-a40c-47fde7657929>.
6. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: матеріали для вивчення: навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. С. 280 – 288.
7. Гете Й. В. Фауст.

Завдання до практичного заняття

1. Розподіліть названі нижче твори Й. В. Гете за періодами його творчості:

- а) ранній період;
- б) штюрмерський період;
- в) веймарський період.

«Римські елегії», «Герман і Доротея», «Гец фон Берліхінген із залізною рукою», «Роки мандрів Вільгельма Майстера», «Нові пісні» (цикли «Аннета» та «Пісні Фредеріці Езер»), «Торквато Тассо», ода «Прометей», «Західно-східний диван», «Страждання молодого Вертера», балада «Коринфська наречена», «Нічна пісня мандрівника», «Іфігенія в Тавриді».

2. Розгляньте історію створення «Фауста» й дайте відповіді на питання:
 - Як Гете переосмислює народну легенду?
 - Які функції виконує казково-фантастичне й міфологічне у творі?
3. Охарактеризуйте жанрову специфіку «Фауста».
4. Складіть схему «Композиція трагедії «Фауст» Й. В. Гете».
5. Визначте сутність спору між Богом та Мефістофелем щодо Фауста.
6. Охарактеризуйте випробування, через які проходить Фауст. Чим ці випробування закінчуються?
7. Складіть порівняльну таблицю «Фауст і Вагнер як два типи вчених».

Завдання для дискусій та обговорень

- ✓ Мефістофель говорить про себе: «Я тої сили частка, що робить лиш добро, бажаючи лиш злого». Як Ви розумієте ці слова?
- ✓ Чи був можливим інший фінал стосунків Фауста і Маргарити? Обґрунтуйте свою думку.

Тест

1. Й. В. Гете народився в ... році у ... в ...
 - а) 1759 ... місті Марбах ... сім'ї військового фельдшера;
 - б) 1749 ... Франкфурті-на-Майні ... заможній бюргерській сім'ї;
 - в) 1732 ... Парижі ... сім'ї годинникаря;
 - г) 1729 ... містечку Каменц ... сім'ї настоятеля міського собору.
2. Й. В. Гете навчався в
 - а) Гейдельберзькому університеті;
 - б) Лейпцизькому, а потім у Страсбурзькому університетах;
 - в) Оксфордському університеті;

- г) Єнському університеті.
3. У Веймарі Гете не виконував обов'язки
 - а) керівника придворного театру;
 - б) прем'єр-міністра;
 - в) міністра культури;
 - г) судді.
 4. Серед наукових досягнень Гете не було
 - а) започаткування нової галузі знань – метаморфоз рослин;
 - б) розробки теорії прогнозування погоди;
 - в) відкриття міжщелепної кістки у людини;
 - г) відкриття закономірності передавання спадкових ознак, чим було започатковано розвиток генетики.
 5. У 1786 році Й. В. Гете їде на 2 роки до
 - а) Франції;
 - б) Греції;
 - в) Італії;
 - г) Англії.
 6. Перший зрілий твір Й. В. Гете, який прославив його, -
 - а) роман «Літа науки Вільгельма Майстера»;
 - б) балада «Вільшаний король»;
 - в) роман «Страждання молодого Вертера»;
 - г) драма «Гец фон Берліхінген із залізною рукою».
 7. Драматичними є твори Гете
 - а) «Егмонт», «Позашлюбна дочка»;
 - б) «Ганімед», «Майська пісня»
 - в) «Учень чаклуна», «Щуролов»
 - г) «Герман і Доротея», «Рейнеке-лис».
 8. Не є романом твір Гете
 - а) «Вибіркова спорідненість»;
 - б) «Роки мандрів Вільгельма Майстера»;
 - в) «Страждання молодого Вертера»;
 - г) «Торквато Тассо».
 9. «Страждання молодого Вертера» Гете є твором

- а) класицистичним;
 - б) реалістичним;
 - в) сентименталістським;
 - г) бароковим.
10. Сюжет «Фауста» вперше з'явився у
- а) книзі Й. Шпіса «Повість про доктора Фауста, знаменитого чаклуна і чорнокнижника, про його договір з дияволом, його пригоди і діяння, про заслужену кару»;
 - б) трагедії «Життя і смерть доктора Фауста» К. Марло;
 - в) трагедії Й.-В. Гете «Фауст»;
 - г) німецькій народній книзі XVI ст., створеній на основі народних переказів і легенд.
11. Над «Фаустом» Гете працював упродовж
- а) 50 років;
 - б) 5 років;
 - в) 60 років;
 - г) 30 років.
12. У «Пролозі в театрі» («Фауст» Гете) представлено міркування про
- а) специфіку побудови драматичного твору;
 - б) мету та сутність мистецтва;
 - в) різні німецькі театри;
 - г) історію театру.
13. Ключовою фразою угоди, що укладають Фауст і Мефістофель, є
- а) «Тягнися, мить! Прекрасна ти!»;
 - б) «У житті тепер я перемиг!»;
 - в) «Я все пізнав і розпізнав!»;
 - г) «Спинися, мить! Прекрасна ти!».
14. Антиподом Фауста, кабінетним ученим, для якого книжкове знання повинно відкрити сутність і таємниці природи й життя, виступає в трагедії Й.-В. Гете «Фауст»
- а) Евфоріон;
 - б) Валентин;
 - в) Мефістофель;

- г) Гомункул;
 г) Вагнер.
15. Світле жіночне начало – любові, теплоти, оновлення життя – пов'язане у «Фаусті» Гете з образом
- а) Єлени Прекрасної;
 б) Бавкіді;
 в) Марти;
 г) Маргарити (Гретхен).
16. Єлена Прекрасна у «Фаусті» є
- а) символом проблем, що можуть виникнути через кохання;
 б) символом мінливого кохання;
 в) символом подружньої зради;
 г) символом античної краси та гармонії, якої прагне Фауст.
17. У яких рядках Фауст афористично формулює власне розуміння найголовнішої істини буття?
- а) *Лиш той життя і волі гідний,
 Хто б'ється день у день за них.*
- б) *Без почуття й мистецтво все даремне,
 Коли ж говорить з вас душа,
 То слово щире і буремне
 Усі людські серця зруша.*
- в) *Безумний той, хто в мріях непотрібних
 За хмарами шука собі подібних!*
- г) *Пергаментом жаги не вгамувати,
 Не в нім свята, живуца течія;
 Повік тобі на спрагу знемагати,
 Коли суха душа твоя.*
18. Душа Фауста врятована, бо він присвятив своє життя
- а) служінню коханій жінці;
 б) боротьбі з дияволом;
 в) служінню Богові;
 г) служінню людям.
19. У «Фаусті» Гете не розглядає проблему

- а) співвідношення віри і безвір'я, добра і зла, любові і ненависті;
 - б) пошуку людиною сенсу буття та сили людського розуму;
 - в) людського щастя;
 - г) походження різних форм життя;
 - г) свободи життєвого вибору людини, суспільного та духовного призначення людини.
20. Перший повний український переклад «Фауста» створив
- а) Микола Улезко;
 - б) Микола Лукаш;
 - в) Борис Грінченко;
 - г) Дмитро Загул;
 - г) Іван Франко.

ЛІТЕРАТУРА

Підручники, навчальні посібники, статті

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид. Київ: Центр учбової літератури. 2007.
292 с. URL: https://www.academia.edu/11379186/ІСТОРИЯ_ЗАРУБІЖНОЇ_ЛІТЕРАТУРИ_XVII_XVIII_СТОЛІТТЯ.
2. Девдюк І. В. Бароко. Класицизм. Просвітництво. Зарубіжна література XVII–XVIII ст.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2021. 180 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/14253>.
3. Девдюк І. В., Мартинець А. М. Зарубіжна література XVIII століття. Хрестоматія перекладів текстів українською мовою. Видання 2-е, доповнене і змінене. Івано-Франківськ: Симфонія Форте, 2015. 480 с. URL: <http://lib.pu.if.ua:8080/handle/123456789/14524>.
4. Катеринчук О. М. «Робінзон Крузо» як сюжетна модель світової робінзонади. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. № 10. С. 15 – 16. URL: <https://md->

[eksperiment.org/post/20230212-robinzon-kruzo-yak-syuzhetna-model-svitovoyi-robinzonadi](https://md-eksperiment.org/post/20230212-robinzon-kruzo-yak-syuzhetna-model-svitovoyi-robinzonadi).

5. Лімборський І. В. Сміх, що робить людей серйозними (Класицизм XVII ст. і комедія Мольєра «Міщанин-шляхтич»). *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 1996. № 3. С. 11 – 15. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20180917-smih-sho-robit-lyudej-serjoznimi>.
6. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 355 с. / URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/5c24ec31-4799-446b-973f-e deaf03d3b01>.
7. Шалагінов Б. Німецька література X – XVIII ст. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 8 – 17. / URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/810d8f7b-b413-4c47-9689-689e5c1fc535>.
8. Шалагінов Б. Б. «Фауст» Й. В. Гете. Містерія. Міф. Утопія: До проблеми духовної сутності людини в німецькій літературі на рубежі XVIII-XIX ст. Київ, 2002. 280 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/64986a87-3521-4823-a40c-47fde7657929>.
9. Шалата О. «Робінзон Крузо» у світлі біблійної тематики. *Слово і час*. 1997. № 5 – 6. С. 52 – 55. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20171030-robinzon-kruzo-defo-u-svitli-biblijnoyi-tematiki>.
10. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навч. посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. / URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/7040>.

Художні твори

1. Бомарше П. О. Севільський цирюльник: комедії / пер. з фр. Харків: Факт, 2013. 293 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Bomarshe_Pier-Ogiusten_Karon_de/Sevilskyi_tsyrulnyk_vyd_2013/.
2. Гете Й.-В. Фауст; Лірика / Пер. з нім.; Передм. Д. С. Наливайка. Київ: Веселка, 2001. С. 24 – 424. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Johann_Wolfgang_von_Goethe/Faust_Liryka/.
3. Дефо Д. Життя й чудні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо, моряка з Йорка, написані ним самим / пер. з англ. за ред. В. Державіна; передмова й примітки Н. Д. Білик. Харків: Фоліо, 2013. 496 с. URL:

[https://chtyvo.org.ua/authors/Defo/Zhyttia i chudni ta dyvovyzhni pryhody Ro binzona Kruzo moriaka z Yorka napysani nym samym vyd 2013/](https://chtyvo.org.ua/authors/Defo/Zhyttia_i_chudni_ta_dyvovyzhni_pryhody_Ro_binzona_Kruzo_moriaka_z_Yorka_napysani_nym_samym_vyd_2013/).

4. Кальдерон де ла Барка П. Життя – це сон / переклав з ісп. М. Литвинець. URL: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalderon/Zhyttia - tse son.htm](https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalderon/Zhyttia_-_tse_son.htm).
5. Мольєр. Комедії / Перекл. з франц. М. Рильського, В. Самійленка, І. Стешенко; Передмова В. Пащенко. Київ: Дніпро, 1981. 501 с. URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/Moliere/Komedii/>.
6. Свіфт Дж. Мандри до різних далеких країн світу Лемюеля Гуллівєра, спершу лікаря, а потім капітана кількох кораблів / Пер. з англ. М. Іванова; передмова й примітки Б. Б. Шалагінова. Харків: Фоліо, 2013. 333 с. URL: [https://chtyvo.org.ua/authors/Svift/Mandry Hullivera vyd 2013/](https://chtyvo.org.ua/authors/Svift/Mandry_Hullivera_vyd_2013/).
7. Французькі класики XVII сторіччя. Буальо, Корнель, Мольєр, Расін / пер. з французької Максима Рильського. Харків: Література і мистецтво, 1931. 343 с. URL: [https://chtyvo.org.ua/authors/Pierre Corneille/Frantsuzki klasyky XVII storichchia Bualo Kornel Molier Rasin/](https://chtyvo.org.ua/authors/Pierre_Corneille/Frantsuzki_klasyky_XVII_storichchia_Bualo_Kornel_Molier_Rasin/).

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Бібліотека світової літератури. Зарубіжна література українською мовою. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/>.
2. Електронна бібліотека «Чтиво». URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/>.
3. Словник літературознавчих термінів. URL: <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/>.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
<i>ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ</i>	
Теми практичних занять і кількість годин	4
<i>П. Корнель і Ж. Расін як творці класицистичної трагедії</i>	4
<i>Мольєр – великий реформатор комедії</i>	8
<i>Творчість П. Кальдерона – вершина літератури бароко. Концепція життя людини в релігійно-філософській драмі «Життя є сон»</i>	12
<i>Поезія бароко</i>	15
<i>Роман Д. Дефо «Робінзон Крузо» як просвітницький твір</i>	19
<i>Творчість Дж. Свіфта. «Мандри Гуллівера» як утілення поглядів автора на людину та суспільство</i>	24
<i>Творчість П. Бомарше. Трилогія про Фігаро</i>	28
<i>Життя і творчість Гете. «Фауст» – вершина творчості письменника</i>	30
ЛІТЕРАТУРА	36
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ	38